

Notă de prezentare

privind proiectul: **Ordin privind aprobarea Regulamentului de funcționare și de decontare a pieței de echilibrare și a Regulamentului de calcul și de decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea**

Prin aprobarea Codului Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică prin Ordinul președintelui ANRE nr. 25/2004, s-a trecut la un ansamblu de reguli privind funcționarea pieței angro de energie electrică, caracterizat prin autoprogramarea unităților de producție dispecerizabile înainte de momentul livrării, realizarea echilibrului dintre producție și consum în timp real de către OTS prin operarea pieței de echilibrare pe baze concurențiale și prin asumarea responsabilității financiare a dezechilibrelor constatate în urma măsurării, de către titularii de licență care le-au generat, organizați în părți responsabile cu echilibrarea. Acest model de piață, în liniile sale principale, este cel adoptat în majoritatea statelor membre UE și totodată este conform cu prevederile Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012.

De atunci și până în prezent, regulile de funcționare a pieței angro de energie electrică din România au fost completate și modificate printr-o serie de ordine ale președintelui ANRE prin care au fost integrate atât soluții la problemele constatate pe parcurs, cât și noile cerințe ale legislației primare.

Deoarece într-un timp relativ scurt regulile corespunzătoare funcționării pieței de echilibrare și determinării și decontării dezechilibrelor vor fi armonizate cu reglementarea la nivel european (Codul de rețea privind echilibrarea - Network code on electricity balancing, elaborat de ENTSO-E conform Regulamentului CE nr. 714/2009 și aflat în proces avansat de aprobare), ANRE a elaborat și a supus dezbaterii publice în iulie 2016 un set de reglementări al căror scop a fost restrâns la:

- consolidarea într-un singur document a modificărilor realizate pe parcurs la documentul de bază (Codul Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică), cu eliminarea prevederilor a căror aplicabilitate a fost limitată și ținând seama de modificările de structură a sectorului apărute între timp, precum și de reglementările conexe, referite în document;
- realizarea de modificări minime care să răspundă solicitărilor stringente ale participanților și care în același timp să nu contrazică tendințele de principiu care rezultă din consultarea reglementărilor europene, chiar dacă acestea se află încă în stadiul de propunere.

Documentul de discuție (DD) reflectă și o modificare a configurației sistemului de reglementări aferente pieței angro, și anume aprobarea de documente individuale pentru câte un domeniu, care să înlocuiască documentul unic numit Codul Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică

În sinteză, DD propunea, în afara integrării modificărilor aduse de-a lungul timpului, următoarele modificări importante:

- eliminarea restricției de 250 lei/MWh privind ecartul maxim admis între prețul maxim și prețul minim al ofertelor pe piața de echilibrare ale unei categorii de unități dispecerizabile exploatate de un producător, în fiecare interval de dispecerizare;
- menținerea *energiei efectiv livrate* drept cantitatea pe baza căreia se constituie drepturile de încasare/plată în cazul tranzacțiilor pe piața de echilibrare, dar cu luarea în considerare a ***aceleiași cantități ca obligație contractuală*** pentru PRE care include

respectiva unitate dispecerizabilă, în loc de a determina poziția netă contractuală pe baza cantității *selectate pe PE*;

- reinstaurarea penalităților pentru livrarea parțială a energiei de echilibrare, ca măsură de întărire a disciplinei în conformarea la dispozițiile de dispecer, precum și menținerea penalizărilor pentru dezechilibrele de la notificare ale unităților dispecerizabile, ca măsură de diminuare a abaterilor de la programul de funcționare autoimpus și de creștere a predictibilității evoluțiilor în SEN, cu modificarea modului de stabilire a penalizării unitare;
- introducerea obligației înregistrării ca PRE a oricărui titular de licență/deținător al drepturilor de furnizor/trader la începerea activității sale în piața de energie electrică, urmând ca responsabilitatea echilibrării să poată fi transferată de acesta doar ulterior către altă PRE;
- includerea veniturilor Transelectrica rezultate din penalitățile pentru livrarea parțială a energiei de echilibrare și din penalizările pentru dezechilibrele de la notificare ale UD în determinarea costurilor/veniturilor suplimentare provenite din echilibrarea sistemului, nefiind luate în considerare la determinarea prețurilor de deficit sau excedent aplicate dezechilibrelor PRE.

Documentul includea și:

- integrarea prevederilor procedurii operaționale a Transelectrica destinate determinării energiei de echilibrare efectiv livrate într-un interval orar, precum și, corelativ, a prevederilor privind prețul corespunzător energiei efectiv livrate astfel determinate;
- eliminarea Opcom SA în calitate de contraparte pentru tranzacțiile pe PE, interpus între PPE și Transelectrica și nici între PRE-uri și Transelectrica SA, pentru decontarea dezechilibrelor.

Totodată, se propunea ca determinarea costurilor pentru managementul congestiilor să fie realizată pe baza cantităților selectate (nu a celor efectiv livrate) și a diferenței de preț dintre ofertele utilizate și cele anulate.

Ca urmare a observațiilor primite, dar și a reconsiderării modului de rezolvare a unora dintre probleme, a fost elaborată faza de proiect a celor două regulamente, care conține următoarele modificări principale față de prevederile cuprinse în DD:

1. **Reglajul secundar:** A fost integrată modalitatea de selectare a ofertelor pentru reglaj secundar în conformitate cu procedura utilizată în prezent de Transelectrica, și anume prin combinarea într-o singură ofertă, denumită *ofertă echivalentă*, a ofertelor de creștere și a celor de reducere ale unei UD/CD, având în vedere că se selectează o bandă, în interiorul căreia se dau automat atât dispoziții de creștere, cât și de scădere, prin intermediul regulatorului central; de asemenea, s-a precizat explicit principiul conform căruia reglajul secundar se consideră realizat la nivelul semnalului primit de la regulatorul central; a fost eliminată obligația de a finaliza selecția pentru reglajul secundar cu cel puțin o oră înainte de intervalul de dispecerizare;
2. **Prioritatea în dispecerizare:** Au fost eliminate detaliile privind ordinea în care se realizează efectiv reducerea/creșterea de putere la prețuri egale de ofertă, inclusiv la prețul cel mai mic admis, cel de 0,1 lei/MWh, având în vedere că pot apărea situații noi, în care Transelectrica trebuie să aibă în vedere procedurile care să asigure atât dispecerizarea cu prioritate cerută de lege, cât și funcționarea sigură a SEN; a fost păstrată doar ordonarea pe categorii a diferitelor surse de producere a energiei electrice beneficiare de dispecerizare cu prioritate, față de reglementarea în vigoare fiind eliminate unitățile nucleare existente, care fuseseră introduse între categoriile

beneficiare de dispecerizare cu prioritate din motive de securitate nucleară și consecutiv, de securitate a SEN, aceste condiții fiind unele aflate doar în sarcina Transelectrica;

3. **Managementul restricțiilor de rețea:** Au fost reținute în Regulamentul PE doar articolele care reflectă singurele acțiuni reale, distincte, ale Transelectrica în activitatea de exploatare a SEN referitoare la managementul restricțiilor de rețea, și anume: *marcarea ca anulată* din cauza unei restricții de rețea a unei oferte care ar fi urmat în ordinea de merit, dar ar fi condus la o restricție de rețea, respectiv *marcarea ca utilizată* pentru rezolvarea unei restricții de rețea a unei oferte selectate în afara ordinii de merit, în avans față de ofertele selectate în funcție de sensul dezechilibrului sistemului remarcat pentru intervalul de livrare. Corelativ, în Regulamentul PRE a fost descris principiul de determinare a costurilor cu managementul restricțiilor de rețea, care a fost explicat ulterior prin formule pentru *surplusul de costuri*, respectiv *deficitul de venituri*. Pentru determinarea acestora, Transelectrica trebuie să identifice și să transmită la Opcom toate informațiile privind *tranzacțiile virtuale*, și anume cele care ar fi fost încheiate pe PE, în ordinea de merit, dacă nu ar fi fost utilizate ofertele *marcate ca utilizate* pentru managementul restricțiilor de rețea. Corelat cu aceste modificări, s-a renunțat la principiul cuprins în DD, și anume acela de a considera cantitatea din *ofertele selectate* (numite acolo tranzacții preliminare, redenumite acum tranzacții angajate) și s-a revenit la considerarea cantităților *efectiv livrate*, atunci când intră în calcul oferte marcate ca utilizate pentru managementul congestiilor. S-a introdus explicit obligația ca Transelectrica să alimenteze contul de echilibrare cu sumele astfel determinate, aferente costurilor corespunzătoare managementului restricțiilor de rețea.
4. **Prețurile de dezechilibru:** Deoarece din observațiile primite s-a înțeles că pentru determinarea prețului de deficit și a celui de excedent, simpla utilizare a diferenței între costurile/veniturile pe PE într-un interval de dispecerizare și surplusul de costuri/deficitul de venituri rezultate din managementul restricțiilor de rețea ar fi putut conduce la valori negative, s-a revenit la formule similare cu cele existente în Codul Comercial. În același timp, a fost creată noțiunea de *costuri efective reale pentru echilibrarea sistemului*, care țin seama de modul complet de determinare a costurilor cu managementul restricțiilor de rețea, astfel încât să rezulte o determinare corectă a costurilor/veniturilor suplimentare rezultate din echilibrarea sistemului, sume care se repartizează în final tot către PRE; având în vedere că au fost revizuite formulele pentru determinarea surplusului de costuri/deficitului de venituri, este posibil să nu mai apară valori negative pentru costurile pentru echilibrarea sistemului nici în cazul formulelor incluse în DD pentru prețul de excedent și cel de deficit și ca urmare să se revină la acele formule, care reproduc mai acurat realitatea;
5. **Suprapunerea dispozițiilor de dispecer din ziua anterioară celei de livrare cu perioada de tranzacționare pe piața intrazilnică (PI):** Întrucât conducerea în siguranță a SEN necesită în anumite situații emiterea de dispoziții de pornire a UD/CD în ziua anterioară celei de livrare, care se suprapun cu perioada activă de tranzacționare pe PI, s-a introdus obligația PPE care a primit astfel de dispoziții să nu tranzacționeze energia corespunzătoare pe PI, concomitent cu obligația Transelectrica de a nu anula dispozițiile respective sau a nu emite unele care să aibă efect similar anulării;
6. **Transparența:**
 - Pentru conformarea cu prevederile Legii nr. 123/2012 privind transparența și caracterul public al tranzacțiilor pe piața angro, s-a introdus obligația publicării tranzacțiilor definitive pe PE, pe fiecare interval de dispecerizare, cu toate detaliile lor, în prima zi a celei de-a doua luni care urmează celei de livrare, deoarece s-a considerat că atunci sunt definitivitate măsurătorile și majoritatea corecțiilor care ar putea apărea, fiind totodată un

termen suficient de lung pentru a atenua eventualele riscuri de prejudiciere a concurenței prin înțelegeri tacite sau explicite privind ofertarea pe PE;

- A fost inclusă obligația consultării publice la elaborarea procedurilor operaționale și a convențiilor și avizarea de către ANRE; a fost inclus caracterul public al Registrului PRE, publicarea costurilor cu echilibrarea și cu managementul restricțiilor de rețea;
7. **Înregistrarea ca PRE, revocarea, transferul responsabilității echilibrării, modificarea configurației ca PRE:**
- Au fost completate prevederile privind revocarea unui titular de licență ca PRE cu precizări privind imposibilitatea acestuia de a mai activa pe piața de energie electrică, incluzând obligația Transelectrica de a solicita ANRE retragerea licenței.
 - Au fost incluse precizări suplimentare referitoare la revocarea din motive de garanție insuficientă, și anume coroborarea acestei prevederi cu aceea a limitării dimensiunii PRE, precum și exercitarea de către titularul de licență a posibilității de a-și transfera responsabilitatea echilibrării către altă PRE care să furnizeze garanții suficiente. În ceea ce privește posibilitatea Transelectrica de a limita consumul și/sau vânzările unei PRE corelat cu nivelul garanțiilor, au fost adăugate precizări referitoare la modul de stabilire a nivelului limită;
 - S-a precizat, de asemenea, că revocarea unui titular de licență aflat în faliment sau insolvență nu se poate face decât dacă legislația incidentă nu prevede altfel.
 - A fost eliminat efectul retroactiv al transferului responsabilității echilibrării.
 - Au fost adăugate obligații de informare de către Transelectrica a părților interesate cu privire la posibilitatea revocării sau revocarea efectivă. La înregistrarea ca PRE a fost inclusă obligația furnizării informațiilor necesare către operatorii de rețea, iar retragerea ca PRE nu este posibilă decât la încetarea activității pe piața de energie electrică, având în vedere instituirea obligației înregistrării ca PRE a fiecărui titular de licență.
 - Au fost aduse precizări suplimentare cu privire la părțile care trebuie să ceară, să confirme și/sau să fie anunțate cu privire la transferul responsabilității echilibrării către altă PRE, precum și referitor la verificările care trebuie făcute. S-a prevăzut că pe durata în care responsabilitatea echilibrării este transferată către altă PRE, convenția de asumare a responsabilității echilibrării este suspendată, reintrând în efectivitate automat în oricare interval în care, din diferite motive, titularul de licență nu și-a transferat responsabilitatea echilibrării către altă PRE, acesta redevenind în mod direct responsabil față de Transelectrica pentru dezechilibrele generate; ca și în cazul modificării configurației unei PRE (înțelegând prin aceasta adăugarea/renunțarea la puncte de racordare/delimitare), s-au adoptat termenele de transfer rapid prevăzute în Ordinul 105/2014, corectându-se necorelările din DD;
 - Au fost modificate și corelate termenele în care se realizează: înregistrarea ca PRE, transferul responsabilității echilibrării la altă PRE sau revenirea la asumarea responsabilității în nume propriu, excluderea dintr-o PRE, revocarea ca PRE. Scopul modificărilor a fost acela de a clarifica procesele astfel încât să se reducă perioada în care un participant rău platnic poate produce pierderi PRE din care face parte, Transelectrica sau altor parteneri contractuali ai săi și să se departajeze pe cât posibil responsabilitatea fiecărei părți implicate în acest proces.
8. **Pornirea suplimentară:** A fost definită noțiunea de pornire suplimentară, care reprezintă pornirea pe care o realizează o UD/CD fără a primi dispoziție de dispacer, dar ca urmare a necesității de a reveni la valorile de producție notificate după expirarea unei perioade de oprire dispusă de Transelectrica, pornire care trebuie să fie remunerată similar uneia dispuse explicit;
9. **Ofertele pe PE:**

- S-a precizat explicit că este vorba despre o ofertă unică, atât la creștere, cât și la reducere, pentru puterea instalată; a fost eliminată restricția de cel puțin 10 MW pe palier, primul palier fiind egal cu minimul tehnic;
 - A fost eliminată oferta de menținere în rezervă caldă, având în vedere că nu au fost utilizate astfel de oferte de către Transelectrica în perioada de mai mult de 10 ani de funcționare după regulile actuale de piață și ținând seama de necesitatea adaptării treptate a participanților la produsele tranzacționabile conform noilor reguli europene, odată cu aprobarea Codului ENTSO-E de balancing.
10. **Producători fără obligația de a obține licență:** Deoarece aceștia nu pot fi înregistrați ca PRE, dar trebuie să fie integrați într-un PRE pentru închiderea corectă a bilanțului fizic și valoric la nivel de SEN, a fost introdusă obligația ca aceștia să fie introduși obligatoriu în PRE din care face parte cumpărătorul energiei generate de aceștia;
 11. **Formule pentru calculul penalităților:** Au fost modificate formulele pentru coeficienți aferenți penalităților pentru energia de echilibrare nelivrată; constantele utilizate în aceste formule pot fi ajustate în urma analizei rezultatelor simulării decontării pentru o lună, realizată de Transelectrica și Opcom la solicitarea ANRE, care va fi asimilată studiului de impact cerut de unii participanți;
 12. **Integrarea prevederilor Ordinului 115/2014:** Au fost modificate termenele de procesare a informațiilor, contestare, verificare și corectare, de transmitere de notelor de regularizare și a notelor de informare pentru decontare, de facturare și de plată astfel încât să permită decontarea în decurs de o lună, conform prevederilor Legii nr. 123/2012. Se permite atât autosesizarea OD în cazul constatării unor erori în notele emise, cât și refacerea decontării similar prevederilor din Ordinul 115/2014, dacă se constată că în ciuda multiplelor posibilități de corectare a erorilor, ulterior acestor termene, mai trebuie făcute corecții. A fost totodată introdusă o prevedere care să permită reluarea procesului de decontare odată cu stabilirea valorilor măsurate aprobate (VMA), dacă acestea diferă de valorile măsurate (VM), facturarea diferențelor realizându-se prin facturi de regularizare;
 13. **Dezechilibrele de la notificare:** Având în vedere că semnificația penalizării dezechilibrelor de la notificare este aceea a sancționării informării incorecte sau incomplete a Transelectrica și ținând seama că regulamentul de programare (RPUPCD) permite modificarea notificărilor fizice în cazul unor situații precizate, inclusiv ieșirea din funcțiune neașteptată sau revenirea în exploatare, a fost corectată formularea privind obiectul penalizării, și anume dezechilibrele de la notificare care se sancționează sunt cele care **nu** s-au reflectat în modificări permise ale notificărilor fizice;
 14. **Dezechilibrul sistemului:** A fost explicat modul de determinare a dezechilibrului sistemului, ca suma cu semn schimbat dintre energia de echilibrare livrată la creștere din care se deduc energia de echilibrare livrată la reducere și schimburile neplanificate; totodată a fost corectată definiția schimbului neplanificat, fiind eliminată suprapunerea cu dezechilibrul PRE-SN (schimburi neplanificate), care reprezintă suma dintre schimbul neplanificat și dezechilibrul corespunzător returnărilor programate (care este similar celui al unui trader);
 15. **Rata dobânzii:** S-a renunțat la stabilirea ratei dobânzii pentru întârzieri la plată de către Transelectrica pe baza unei proceduri și s-a preluat principiul conform cu Ordinul 115/2014, de aplicare a ratei dobânzii aplicabile întârzierilor la plată a datoriilor către bugetul de stat;
 16. **Condiții pentru garanții:** Au fost adăugate principii minimale care trebuie avute în vedere la elaborarea procedurii privind stabilirea cuantumului garanțiilor de către Transelectrica, precum probabilitatea de a înregistra obligații de plată și istoricul incidentelor la plată;

17. **Simetria obligațiilor:** La obligația existentă a unui PPE de a plăti toate datoriile către Transelectrica la retragere sau la revocare a fost adăugată și obligația Transelectrica de a plăti datoriile către acesta la retragere și până la momentul revocării;
18. **Reflectarea rolului Opcom de operator de decontare, nu și de contraparte:** Au fost eliminate referirile la sumele nete și a fost transferată de la Opcom la Transelectrica obligația de a menține conturi de decontare, inadvertențe care rămăseseră din unele prevederi ale Codului Comercial. Aceste conturi sunt concepute ca niște conturi contabile analitice pe participant, dedicate acestor operațiuni, prin care să se urmărească situația sumelor de plată și de încasat ale fiecărui participant, în calitate de PPE sau PRE. Ca și documente elaborate de Transelectrica sau Opcom, după caz, au fost menținute *Notele de regularizare*, care sumarizează informații relevante destinate părților interesate și/sau operatorului de decontare și *Notele de informare pentru decontare*, destinate informării privind sumele necesare facturării și decontării, împreună cu informații relevante pentru verificarea corectitudinii acestora;
19. **Uniformizarea noțiunilor:** Au fost eliminați termeni cum ar fi luna de referință, zi financiară, zi de tranzacționare etc. și au fost redenumite unele noțiuni: *tranzacție angajată* în loc de *tranzacție preliminară*, pentru a sublinia caracterul angajant al ofertelor și a evidenția caracterul just al penalizărilor pentru livrarea parțială a energiei de echilibrare, *penalitate* în loc de *sanctiune* pentru livrarea parțială a energiei de echilibrare, *restricții de rețea* în loc de *congestii*;
20. **Dimensiunea PRE:** Au fost eliminate informațiile privind capacitățile racordate și au fost păstrate doar cele privind producția/consumul estimate pe baza realizărilor din ultimele 12 luni, transmise lunar de operatorii de rețea (OR) la Transelectrica, pentru ca acesta să evalueze încadrarea PRE în limita de 30% din consum/producție;
21. **Excepția PRE-SN și PRE Agent de transfer de la repartizarea C/V suplimentare,** în conformitate cu Ordinul 51/2016.

Documentele în forma care reflectă aceste modificări sunt supuse unei noi consultări publice prin postarea pe site-ul ANRE împreună cu sinteza observațiilor primite referitor la DD și răspunsurile preliminare ale ANRE la acestea, urmând să fie organizată și o ședință publică pentru dezbaterile principalelor noi observații.

În afara modificărilor de mai sus, au mai fost realizate reformulări și modificări mai puțin importante și ca urmare, rugăm părțile interesate să consulte cu atenție fiecare prevedere și să transmită observațiile și propunerile la adresele de e-mail dcristescu@anre.ro și alexandru.selischi@anre.ro.

Întrucât s-a solicitat organizarea unei dezbateri publice pentru prezentarea și argumentarea punctelor de vedere exprimate, ANRE invită părțile interesate la ședința ce va fi organizată miercuri, 14 decembrie 2016, la o oră ce va fi anunțată pe site, la sediul ANRE, precum și să transmită observațiile la proiectul de reglementare, până la aceeași dată.